

LA POLÍTICA D'IGUALTAT D'OPORTUNITATS AL GRAN DUCAT DE LUXEMBURG

Christine Doerner

Presidenta del Consell Nacional de Dones de Luxemburg

El 1989 el Gran Ducat de Luxemburg va ratificar el Conveni CEDAW. El gener d'aquest any hem remès el nostre 4t informe al Comitè de Control de les Nacions Unides.

El Ministeri per a la Promoció Femenina va ser creat el 1995 i, des d'aleshores, el nostre govern porta a terme una política compromesa per a la promoció de la dona.

Per tal de facilitar la comprensió de les actuacions polítiques a favor de la igualtat entre dones i homes, és interessant situar-les dins un context: geogràfic, econòmic, històric i cultural.

Luxemburg compta actualment amb una població de gairebé 440.000 persones. El tema de la immigració és una qüestió d'actualitat. Són nombroses les persones que demanen asil i el flux d'immigrants dels països de l'antiga Iugoslàvia és considerable.

El nombre de persones que demanen asil a Luxemburg és doncs força elevat, unes 1.000 l'any. Enguany, i en el marc del Fons Europeu per als Refugiats, una ONG ha presentat un projecte innovador, anomenat "Per a les dones, amb les dones... una millor acollida". L'objectiu d'aquest projecte és oferir un lloc de trobada, d'escolta i de suport psicològic a dones que sol·liciten asil, sigui quin sigui el seu origen. Aquest projecte permetrà fer sortir les dones del seu aïllament social.

Tornem al context geogràfic: Luxemburg té una superfície de gairebé 2.600 km², 82 km de nord a sud i 57 km de l'est a l'oest. Com podeu veure, no som gaire grans!

El nombre d'assalariats, inclosos els treballadors fronterers, és d'uns 300.000, la meitat dels quals són residents i l'altra meitat fronterers. Les dones constitueixen un 37% de la població activa. D'un estudi sobre "Dones a la llar" publicat recentment se n'extreu que l'estructura de família formada pel pare com a cap de família treballant fora de casa i la mare responsable de les tasques de la llar i de l'educació dels fills està encara molt arrelada en la nostra cultura. Els salaris elevats dels homes permeten a les famílies renunciar a un sou complementari que seria l'aportat per la dona. La majoria de les dones opten per romandre amb els fills quan aquests són encara petits. Això no obstant, les dones de menys de 45 anys, des que els fills passen a necessitar menys la seva presència, desitgen cada vegada més obtenir una feina remunerada. Així, i en el marc de la política laboral, el nostre govern ha posat l'accent en la millora de l'oferta d'escoles bressol, els serveis de guarda d'infants i les formacions professionals continuades.

En el context històric, el Gran Ducat és un Estat més que mil·lenari, situat al cor d'Europa, entre França, Bèlgica i Alemanya. La història del Gran Ducat actual es remunta al 963, amb el comte Sigefroi de les Ardenes.

Després d'un llarg període de dominacions estrangeres, el 1815 s'inicia un període d'independència nacional.

Durant la Segona Guerra Mundial, i malgrat el seu estatus de neutralitat, el Gran Ducat va ser ocupat per les tropes alemanyes i alliberat pels aliats el 1944-45.

El 1948 Luxemburg va adoptar una política activa de cooperació i d'integració, amb l'adhesió a diverses organitzacions econòmiques, polítiques i militars tan regionals com internacionals. Luxemburg és membre fundador de l'ONU, de la CEE i de l'OTAN.

Tornem ara a les activitats del Ministeri per a la Promoció Femenina, que se centren d'una banda en la legislació i la reglamentació i d'una altra en la promoció de la igualtat.

En el camp legislatiu, els homes i les dones tenen, des de fa 30 anys, els mateixos drets i deures matrimonials i de successió.

Des de fa 20 anys, disposem de lleis sobre la igualtat d'assalariats i de tractament entre dona i home. Però, *de facto*, aquesta igualtat de salaris no ha estat del tot assolida. Llitem encara contra les diferències de salari entre dona i home, amb diferències que poden arribar al 28%.

En aquest sentit, el 2002 es va posar en marxa un projecte anomenat "Igualtat de salaris, un repte democràtic i econòmic". El projecte es va inscriure en el pla d'acció per als llocs de treball, mitjançant el qual es van adoptar força mesures de formació i aprenentatge per a noies i dones,

tant en les branques tradicionals com professionals, en llocs de treball fins aleshores reservat als homes.

El nostre objectiu és aconseguir la igualtat de salaris i allunyar qualsevol forma de pobresa en les dones. I l'element clau per obtenir-ho és, sens cap dubte, el canvi de mentalitat.

És un fet que la igualtat passa, abans que res, per l'educació. Les dones han d'accedir a llocs de responsabilitat i, per aconseguir-ho, cal canviar la visió que hom té dels rols masculins i femenins dins una empresa. L'educació i la formació de les dones són elements primordials. Les dones només podran optar als mateixos llocs de treball que els homes si tenen els mateixos tipus i nivells de titulacions.

Les interrupcions de carrera suposen igualment una penalització a les remuneracions de les dones. Les mesures que caldria adoptar serien:

- l'ampliació de l'oferta d'estructures d'acollida i guarda per a infants i adolescents de 0 a 16 anys;
- el suport a empreses que ofereixin opcions de guarda d'infants, amb facilitats i serveis de tipus social: cada any s'atorga un premi a les empreses que duen a terme la millor política d'igualtat;
- la sensibilització i la formació en l'aspecte del gènere, tant per part dels pares com del personal docent, amb l'objectiu de reduir els estereotips;
- la reducció d'aquests estereotips mitjançant la sensibilització dels mitjans de comunicació;
- la promoció de campanyes de sensibilització per a la diversificació professional de dones i homes i la divisió igualitària del treball, incloent-hi el treball a la llar. De fet, Luxemburg disposa des de fa uns anys de baixes per paternitat, on la mare i el pare disposen, per separat, de baixes maternals i paternals de 6 mesos;
- la reforma del treball a temps parcial, amb la figura del delegat per a la igualtat dins les empreses, privades i públiques, i l'ampliació de possibilitats de permisos per motius familiars.

Les mesures se sotmeten a discussió i posteriorment a la pràctica no només pel govern, sinó que hi col·laboren de manera activa tant la patronal com els sindicats.

Actualment està en curs de debat un projecte relatiu a la reforma de l'estatut del funcionariat públic, amb l'objecte d'una banda, de conciliar vida professional i, d'una altra, d'introduir la figura del delegat per a la igualtat d'oportunitats en el sector públic.

Però la política d'igualtat d'oportunitats no només està activa a nivell internacional i governamental, sinó també a nivell de la societat civil. Efectivament, el 3r *European Value Study* diu el següent: "des de fora, la nostra democràcia es veu amenaçada per la globalització i des de dins pel buit intel·lectual (altrament dit *geistige Leere*) o la pèrdua de valor de l'individualisme. Això significa que un excés d'individualisme és una amenaça per al principi de la solidaritat de la nostra societat i que un excés de globalització pot dur-nos a una despolitització.

Per aquests motius, dins la nostra societat ens cal la presència de diverses associacions i organismes, capaços de construir ponts, vincles entre l'Estat, el govern i els ciutadans i ciutadanes. És en la societat civil on es troba la força per contrarestar qualsevol desenvolupament negatiu d'aquesta mateixa societat, amb associacions que juguen el paper de *network* entre dones.

Precisament, les associacions de dones de Luxemburg, ja siguin confessionals, polítiques, caritatives, socials o culturals, tenen una llarga tradició. El 1975 les associacions femenines més importants es van agrupar dins una federació anomenada "Consell Nacional de Dones de Luxemburg". L'Annick Rasquin i jo mateixa en som avui les representants prop d'aquesta assemblea.

Som una associació sense ànim de lucre i, més enllà de les possibles diferències socials, polítiques i religioses, agrupem actualment 12 associacions membres, compromeses amb una ciutadania activa i que treballen per construir una societat igualitària entre dones i homes.

En tant que plataforma, el Consell és un òrgan representatiu de tots els seus membres en els contactes amb les institucions i els seus col·laboradors en matèria de promoció femenina. El nostre objecte és la defensa i la promoció dels interessos de la dona.

Som membres del Comitè de Treball Femení, del Lobby Europeu de les Dones, del Consell Nacional de Programes. Gestionem una llar per a dones desvalgudes i els seus fills.

A banda del treball no remunerat de delegats i delegades, comptem actualment amb el suport d'un equip de persones assalariades: una jurista, una economista i una secretària.

El nostre treball consisteix a ajudar, en els municipis, a crear comissions per a la igualtat d'oportunitats amb l'objectiu que amb el temps esdevinguin obligatòries en el si de cadascun d'aquests municipis.

Organitzem també de manera regular seminaris de retòrica i de gestió de conflictes.

En efecte, la política municipal pot considerar-se com l'escola de la democràcia. És allà on les dones aprenen a expressar-se en públic, a negociar conflictes, a tractar amb les associacions i les organitzacions, els sindicats... Mitjançant la política comunal les dones poden mostrar la seva pròpia consciència política i trobar també el valor i la fermesa per inscriure's en les candidatures a les eleccions.

Una altra de les tasques del Consell és participar de manera activa en l'estudi de la individualització dels drets socials de la dona. Estudis sobre la protecció social de la dona en un context sociològic, polític i comparatiu mostren que les dones titulars de drets directes es troben sovint discriminades i, en canvi, les dones que es beneficien de drets derivats estan sobreprotegides.

Igualment, i amb l'assessorament de la nostra jurista, el Consell disposa d'eines suficients per emetre dictàmens jurídics sobre projectes de lleis. Aquest any per exemple, hem estudiat els projectes de llei sobre el nom patronímic, les empreses en societat registrades, la violència domèstica, la nova llei electoral i el divorci sense falta.

Participem regularment en audiències o assemblees populars i organitzem taules rodones. Fa uns quinze dies en vam organitzar una sobre la prostitució i la tracta d'éssers humans, problemàtica en augment des de la caiguda del mur de Berlín.

Ara bé, tota internacionalització ha de passar abans per una europeïtzació. És per aquest motiu que el Consell es planteja regularment la pregunta següent: què aporta Europa a les dones? El procés de democratització, no ha de passar també per la carta europea?

Seguim de prop la política europea del *mainstreaming* i els treballs que realitza La Convenció europea presidida per Valéry Giscard d'Estaing.

En una assemblea pública, el nostre Consell va intervenir per reclamar l'*empowerment* i la participació igualitària entre homes i dones en el procés d'elaboració del Conveni, la creació d'un grup "Europa social", la integració d'un apartat "igualtat entre dones i homes", una definició precisa i inequívoca de les mesures positives de pressió i també la introducció sistemàtica d'estadístiques específiques per sexes.

En aquest sentit, el 4 de març d'enguany vam participar en nombre important a una conferència organitzada a Brussel·les per la comissària de Luxemburg, Viviane Reding, a propòsit de "La igualtat entre dones i homes i el futur d'Europa". En aquella ocasió, un grup d'eminents professors d'universitats, politicòlegs i juristes van debatre sobre com reforçar la igualtat entre dones i homes en el marc de la constitució europea i atorgar una base jurídicament forta a aquesta igualtat.

La propera ampliació de la Unió Europea mostrarà un panorama en el qual grans països tractaran d'igual a igual amb els més petits, de característiques demogràfiques i socioeconòmiques força especials i un sentiment propi envers el significat de "sobirania nacional".

En aquest marc, i malgrat aquest sentiment nacionalista, tenim la ferma intenció de jugar un paper important en el futur d'Europa.

I ha arribat ja el moment d'agrair i felicitar les organitzadores d'aquesta cimera d'associacions de dones de petits països per la seva iniciativa. Va néixer per una raó concreta i urgent de la nostra societat. Aquesta trobada ajudarà sens dubte a reforçar la solidaritat entre dones de petits països.

Tenim al davant una ocasió molt valuosa d'intercanvi entre les que ens dediquem a la política de gèneres que cal que tingui continuïtat. En nom del Consell Nacional de Dones de Luxemburg, agraeixo una vegada més les organitzadores per la seva cordial acollida.